

Vabariigi Valitsuse korralduse
„Jäätmete ja muude ainete kaadamisest põhjustatud merereostuse vältimise 1972. aasta konventsiooni 1996. aasta protokollis lisade 2022. aasta muudatuste heakskiitmine“
eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

13. novembril 1972. a võeti Londonis vastu jäätmete ja muude ainete kaadamisest põhjustatud merereostuse vältimise konventsioon (edaspidi *konventsioon*). Tegemist oli jäätmete või muude ainete kaadamist reguleeriva ülemaailmse konventsiooniga, mida muudeti ning asendati sisuliselt 7. novembril 1996. a vastu võetud protokolliga (edaspidi *protokoll*). Protokoll jõustus 24. märtsil 2006. a ning see reguleerib valdkonda ajakohasemalt ja kõikehõlmavamalt, kui konventsioon seda esialgu tegi. Protokollis artikli 23 kohaselt on protokoll ülimuslik konventsiooni suhtes.

Protokollis osalisriike on 54, konventsiooni osalisriike on 87¹. Eesti Vabariik ühines protokolliga 2013. aastal².

Eestis on jäätmete ja muude ainete kaadamisega seotud nõuded kehtestatud peamiselt veeseadusega (VeeS) ja jäätmeseadusega (JäätS), mis ühtlasi tagavad ka protokollis konventsiooni nõuete täitmise.

1.1 Sisukokkuvõte

Korraldusega kiidetakse heaks jäätmete ja muude ainete kaadamisest põhjustatud merereostuse vältimise 1972. aasta konventsiooni 1996. aasta protokollis 1. ja 2. lisa muudatused, mis on vastu võetud 7. oktoobril 2022. a protokollis osalisriikide 17. kohtumisel resolutsiooniga LP.6(17).

Muudatustega lepitati kokku, et reoveesete, mis oli seni protokollis lisas teatud tingimustel kaadamiseks lubatavate jäätmete ja ainete loetelus, eemaldatakse nimekirjast. Seetõttu ei väljasta ka osalisriigid pärast resolutsiooni jõustumist uusi lubasid reoveesete kaadamiseks merre ning olemasolevad load kehtivad kuni nende aegumiseni, kuid mitte hiljem kui 31. maini 2027.

Protokollis artikkel 22 lõige 4 kohaselt jõustuvad protokollis lisade muudatused iga osalisriigi suhtes kohe, kui see riik teatab organisatsioonile muudatuse heakskiitmisest, või sada päeva pärast muudatuse vastuvõtmist osalisriikide kohtumisel, kui see päev on hilisem, välja arvatud nende osalisriikide suhtes, kes enne sajapäevase perioodi lõppu deklareerivad, et nad ei saa muudatust sel ajal heaks kiita

Resolutsioon LP.6(17) jõustus rahvusvaheliselt 15. jaanuaril 2023, mil möödus sada päeva protokollis osalisriikide kohtumisel vastu võetud otsusest. Kuivõrd Eestil ei olnud nimetatud muudatuse jõustumise osas vastuväiteid, kehtib see ka Eesti suhtes alates 15. jaanuarist 2023.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Korralduse eelnõu ning seletuskirja on koostanud Kliimaministeeriumi merendusosakonna nõunik Rene Rajasalu (tel 625 0002; e-post Rene.Rajasalu@kliimaministeerium.ee),

¹ <https://www.wcdn.imo.org/localresources/en/About/Conventions/StatusOfConventions/Status%202024.pdf>
(seisuga 01.03.2025)

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/216012024008>

õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Kaili Kuusk (tel 626 2905; e-post (Kaili.Kuusk@kliimaministeerium.ee)). Muudatused tõlkis eesti keelde tõlkebüroo OÜ Dussan vandetõlk Maris Järve (e-post dussan@dussan.ee).

1.3 Märkused

Riigisiseseks menetlemiseks ning avaldamiseks vajavad muudatused Vabariigi Valitsuse heakskiitu välissuhtlemisseaduse (edaspidi VÄSS) § 25 lõike 2 alusel.

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohase korraldusega kiidetakse heaks protokoll 1. ja 2. lisa muudatused, mis on esitatud osalisriikide 17. kohtumisel resolutsiooniga LP.6(17).

Resolutsiooniga LP.6(17) tehakse muudatused protokoll 1. ja 2. lisasse. Muudatuste kohaselt eemaldatakse reoveesetted nende jäätmete või muude ainete loetelust, mille kaadamist võib kaaluda. Sellest tulenevalt ei väljasta osalisriigid pärast muudatuste jõustumist uusi lubasid reoveesette kaadamiseks merre ning olemasolevad load kehtivad kuni nende aegumiseni, kuid mitte hiljem kui 31. maini 2027.

Muudatused ei too kaasa vajadust riigisiseste õigusaktide muutmiseks, kuna protokoll 1 sätteid kohaldatakse otse, ilma neid riigisiseses õiguses kordamata.

Läänemerel reguleerib kaadamist Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsioon (edaspidi *HELCOM*), mille Eesti Vabariigi Riigikogu ratifitseeris 19. aprillil 1995. aastal ning mis jõustus Eesti suhtes 19. mail 1995³. Vastavalt *HELCOM* artikli 11 lõikele 1 on Läänemerel keelatud kaadata kõike peale süvenduspinnase, mis omakorda peab vastama *HELCOM* lisas V sätestatud tingimustele.

Eestis reguleerib protokolliga seotud muudatusi veeseaduse § 177, mille kohaselt võib Läänemere kaadata üksnes süvenduspinnast tingimusega, et see ei ohusta laevaliiklust, ning väljaspool Läänemerd võib merre kaadata ka muid aineid ja asju üksnes veeloa alusel. Nimetatud veeloa väljaandjaks on Kliimaministeerium ning selle loa andmisel lähtutakse rahvusvaheliste lepingute, eelkõige protokoll 1 nõuetest.

Kliimaministeerium ei ole seni vastavaid lube väljastanud ning protokoll 1 muudatuste jõustumisega ei ole enam ka võimalik anda välja veelubasid reoveesette kaadamiseks.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei võeta kasutusele uusi termineid, mida riigisisestes õigusaktides varem ei ole kasutatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusaktidega, sh Euroopa Parlamendi ja nõukogu

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/216012024011>

direktiiviga 2008/56/EÜ, millega sätestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv), mille eesmärk on kaitsta ja säilitada merekeskkonda, vähendada reostust ning tagada ressursside ökoloogiliselt jätkusuutlik kasutamine.

5. Korralduse mõju

Korralduse rakendamisega ei kaasne olulisi mõjusid riigi julgeolekule, majandusele, välissuhtlusele, regionaalarengule, kohaliku omavalitsuse korraldusele, elu- ja looduskeskkonnale ega riigiasutustele. Kehtiva korra järgi ei ole reoveesette kaadamine Läänemerre lubatud ning väljaspool Läänemerd võib merre kaadata ka muid aineid ja asju vaid veeloa alusel. Nimetatud veeloa väljaandjaks on Kliimaministeerium ning selle loa andmisel lähtutakse omakorda protokoli nõuetest. Kliimaministeerium ei ole seni vastavaid lube väljastanud ning protokoli muudatuse jõustumine ei too seega kaasa muudatusi senises praktikas.

6. Korralduse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja rakendamisega eeldatavad tulud

Protokoli 1. ja 2. lisa muudatuste rakendamine ei too kaasa riigieelarvelisi lisakulusid ega -tulusid, kuna reoveesette kaadamise keeld kehtib Eestis juba pikemat aega.

7. Jõustumine

Korraldus jõustub üldises korras.

Resolutsioon LP.6(17) jõustus 15. jaanuaril 2023. a (vt. seletuskirja punkti 1.1). Kõnealuse resolutsiooni puhul Eestil vastuväited puudusid.

8. Eelnõu kooskõlastamine ja huvirühmade kaasamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Välisministeeriumile ja Kaitseministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Vee-ettevõtete Liidule (EVEL) eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu.